

Συμβούλια Διοίκησης – πλαίσιο αρχών για τη νέα πραγματικότητα

Ο τελευταίος νόμος για τα πανεπιστήμια (ν. 4957/2022) θεσπίζει ένα νέο σώμα, το Συμβούλιο Διοίκησης, με καθοριστικές αρμοδιότητες, τέτοιες που δεν έχουμε γνωρίσει από τον ν. 1268/1982 και έπειτα.

Τα έξι εκλεγμένα εσωτερικά μέλη εκλέγουν τα πέντε εξωτερικά μέλη με απλή πλειοψηφία. Το 11μελές Συμβούλιο Διοίκησης επιλέγει μεταξύ των εσωτερικών μελών του τον Πρύτανη, μαζί με τους Αντιπρυτάνεις που ο υποψήφιος πρύτανης έχει προτείνει, επιλέγει τους κοσμήτορες, επιλέγει τον Εκτελεστικό Διευθυντή. Έχει την ευθύνη για την καθημερινή διοίκηση, με τον Πρύτανη και τους συνεργάτες του να ελέγχουν το ίδρυμα συγκεντρωτικά και ολιγαρχικά, χωρίς ουσιαστική λογοδοσία ή κάποιο θεσμικό αντίβαρο.

Συνοπτικά στις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Διοίκησης περιλαμβάνονται: α) η έγκριση των προγραμματισμών του ΑΕΙ, β) η έγκριση του προϋπολογισμού του ιδρύματος, του ΕΛΚΕ και της εταιρίας Αξιοποίησης και Διαχείρισης της περιουσίας του ΑΕΙ και των αντίστοιχων δαπανών, γ) η έγκριση του Οργανισμού, δ) η συγκρότηση όλων των επιτροπών, ε) ο προγραμματισμός προσλήψεων κλπ., τα οποία μέχρι σήμερα ήταν αρμοδιότητα της Συγκλήτου. Η Σύγκλητος θα έχει πλέον διακοσμητικό ρόλο, με αρμοδιότητες να περιορίζονται αυστηρά σε ακαδημαϊκά θέματα (προγράμματα σπουδών κλπ.).

Για σύγκριση, το Συμβούλιο Ιδρύματος του ν. 4009/2011 («νόμος Διαμαντοπούλου»), όπως λειτούργησε μέχρι την κατάργηση του θεσμού (με το ν. 4485/2017) είχε μόνο προγραμματικό και ελεγκτικό ρόλο, ως εξισορρόπηση απέναντι στη Σύγκλητο και τον πρύτανη, ο οποίος δεν ήταν μέλος του συμβουλίου και εκλεγόταν από τα μέλη ΔΕΠ.

Με το νέο σύστημα του Συμβουλίου Διοίκησης, όποιος έχει τη θεμιτή φιλοδοξία να γίνει **ο επόμενος πρύτανης χρειάζεται και αρκεί να έχει την υποστήριξη τριών ακόμη εσωτερικών μελών**. Οι τέσσερις ελέγχουν την επιλογή των πέντε εξωτερικών συμβούλων, και με τη βοήθειά τους ελέγχουν το 11μελές Συμβούλιο και όλο το ίδρυμα.

Η διαδικασία συγκρότησης του Συμβουλίου **δεν ευνοεί συγκλίσεις** και ισορροπίες ή δημόσιο και προγραμματικό συναγωνισμό μεταξύ πρυτανικών σχημάτων, αλλά **προωθεί αδιαφανείς παρασκηνακές συναλλαγές** και ομαδοποίηση. Σε συνδυασμό με την αστοχία του νόμου, την οποία το υπαίτιο υπουργείο αρνείται να διορθώσει, για άρτιο αριθμό των εσωτερικών μελών που θα εκλέξουν τα εξωτερικά μέλη, έχουν ήδη οδηγηθεί τρία πανεπιστήμια σε αδιέξοδο (ισοψηφία 3-3 στην επιλογή των εξωτερικών μελών) και σε ακραία **πόλωση που διαχέεται σε όλο το ίδρυμα**, ακριβώς επειδή το διακύβευμα είναι ο απόλυτος έλεγχος ενός πανεπιστημίου.

Η στάση των μελών ΔΕΠ – εκλεκτόρων των έξι εσωτερικών συμβούλων, ενόψει των εκλογών Συμβουλίου και της δυσσίωσης προοπτικής μιας ανεξέλεγκτης συγκεντρωτικής διοίκησης, δεν μπορεί να είναι η αποχή. Η αποχή, από αδιαφορία ή από αντίθεση στο θεσμικό πλαίσιο, στηρίζει τελικά εκδοχές ηγεσίας στο πανεπιστήμιο που δεν είναι βέλτιστες ή ευρείας αποδοχής. Όμως **το πανεπιστήμιο πρέπει να διοικηθεί**, και θα λειτουργήσει με αυτό το πλαίσιο, για όσο θα ισχύει (μέχρι την αλλαγή του, που δυστυχώς για το ελληνικό πανεπιστήμιο έρχεται ακόμη και με την αλλαγή υπουργού, όχι κυβέρνησης).

Αντί για αποχή, το πανεπιστήμιο έχει ανάγκη τη συνειδητή και υπεύθυνη **συμμετοχή στην ψηφοφορία** εκλογής των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου, όπως χρειάζεται και συμμετοχή στις εκλογές με **υποβολή περισσότερων αξιόλογων υποψηφιοτήτων** για τις θέσεις αυτές.

Με τους νέους όρους του Συμβουλίου Διοίκησης **δεν αρκούν** η προσωπικότητα, η ικανή διοικητική εμπειρία, η επιστημονική αναγνώριση, το ακαδημαϊκό ήθος και ο προγραμματικός λόγος ενός υποψηφίου προσώπου, ως κριτήρια, και προϋποθέσεις για τη διεκδίκηση μιας υψηλής θέσης ευθύνης στη διοίκηση

του πανεπιστημίου. Χρειάζεται επιπλέον να δείξουν οι υποψήφιοι τη **σύνδεση και συνέπεια των προγραμματικών θέσεών τους** με τη στάση τους και την πρακτική τους. Ιδίως αν κατείχαν θέση ευθύνης, ως πρόεδροι και μέλη της συγκλήτου ή αντιπρυτάνεις, για τα θέματα που προώθησαν ή υποστήριξαν για τα προβλήματα που συνδέονται με τη χρόνια υποβάθμιση του ΑΠΘ (νέες θέσεις ΔΕΠ, χρηματοδότηση), ή απασχόλησαν το πανεπιστήμιο και το ΑΠΘ τα τελευταία χρόνια (νόμοι για τα ΑΕΙ, πανεπιστημιακή αστυνομία, καταλήψεις κ.α.)

Η έμμεση εκλογή πρύτανη, η επιλογή κοσμητόρων αντί της απευθείας εκλογής από τα μέλη ΔΕΠ, ο συγκεντρωτισμός χωρίς λογοδοσία χωρίς εξισορρόπηση της ισχύος του Πρύτανη και του Συμβουλίου Διοίκησης, **δεν αντισταθμίζονται με υποσχέσεις**, λεκτικές εγγυήσεις και διαβεβαιώσεις αρχών στις προεκλογικές διακηρύξεις, δίπλα στους στόχους για ένα καλύτερο πανεπιστήμιο - όπως μπορεί να τους αντιλαμβάνεται κάθε υποψήφιος.

Για την **έμπρακτη** υποστήριξη της αξιοκρατίας, της συναίνεσης, της διαφάνειας, της δημοκρατίας, και για την αποτροπή και κατά το δυνατόν **υπέρβαση της συναλλαγής** που σχεδόν επιβάλλει το νέο πλαίσιο, **οι υποψήφιοι θα πρέπει**, αντί να ζητούν την ψήφο μας ως εν λευκώ εξουσιοδότηση για τη συνέχεια,

α) αν δηλώνουν υποψήφιοι για τη θέση του Πρύτανη, **να πουν πριν τις εκλογές ποια πρόσωπα θα ορίσουν στη συνέχεια για ποιες θέσεις Αντιπρυτάνεων**, για λόγους διαφάνειας και για να αξιολογηθεί η συνέπεια στα κριτήρια επιλογής των συνεργατών τους.

β) να δεσμευτούν ότι ως μέλη του Συμβουλίου θα διοργανώσουν **συμβουλευτικά ψηφοφορία όλων των μελών ΔΕΠ για τα υποψήφια εξωτερικά μέλη**, με το αποτέλεσμα να είναι δεσμευτικό για την επιλογή τους από το Συμβούλιο. Η προσφυγή στη συμβουλευτική ψηφοφορία, που δεν προβλέπεται αλλά ούτε αποκλείεται από τη νομοθεσία, περιορίζει τη δυνατότητα υπόγειων συναλλαγών και απομακρύνει το ίδρυμα από αδιέξοδες καταστάσεις ισοψηφίας 3-3.

γ) παρομοίως, να δεσμευτούν **και για τους κοσμήτορες**, ότι ως μέλη του Συμβουλίου θα διοργανώσουν συμβουλευτικά ψηφοφορία όλων των μελών ΔΕΠ κάθε Σχολής, και το αποτέλεσμα θα είναι δεσμευτικό για την επιλογή τους από το Συμβούλιο.

δ) να παρουσιάσουν προτάσεις και δεσμεύσεις για **πιο ουσιαστικό ρόλο της Συγκλήτου** (πέραν των νομοθετημένων αρμοδιοτήτων της), με συχνότερο (από τον ετήσιο, μέσω της προβλεπόμενης έκθεσης πεπραγμένων) απολογισμό του Πρύτανη και άλλες διαδικασίες λογοδοσίας, όπως και με διαβούλευση και έκφραση γνώμης για τον στρατηγικό προγραμματισμό (ετήσιο και μακροπρόθεσμο), για τον προϋπολογισμό του ιδρύματος και του ΕΛΚΕ και για τις προτεραιότητες αυτών.

ΚΑΛΟΥΜΕ τις υποψήφιες και τους υποψηφίους για το Συμβούλιο να ανταποκριθούν με αίσθημα ακαδημαϊκής ευθύνης στις παραπάνω ή σε αντίστοιχες **προτάσεις, οι οποίες εξουδετερώνουν το νέο πλαίσιο αδιαφανούς συγκρότησης της πανεπιστημιακής διοίκησης, και ενισχύουν τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη δημοκρατία,**

ΚΑΛΟΥΜΕ τους συναδέλφους στις εκλογές για το Συμβούλιο να υποστηρίξουν τους υποψηφίους και υποψήφιες που τις αποδέχονται,

ώστε η νέα διοίκηση που θα αναδειχθεί να μπορεί να ξεκινήσει **με καλύτερες προϋποθέσεις** μια πορεία αναβάθμισης του πανεπιστημίου μας.

Γιώργος Λιτσαρδάκης

Καθηγητής ΤΗΜΜΥ ΑΠΘ

Δημοσιεύτηκε στο Διάλογο ΑΠΘ (<https://faidra.ee.auth.gr/cgi-bin/mailman/listinfo/dialogos-dep>) στις 3-4-2023